

Svensk kamp mod engelsk sprogrimperialisme

 Af [Arild Hald Kierkegaard](#) 12. januar 2012 • I kategorien [Sprogpolitik](#) •

Den svenske forening Språkförsvaret går i en ny bog til kamp mod anglificering, som man frygter fører til et "snigende sprogskifte", hvor engelsk overtager domæne efter domæne til skade for nationalsproget og den sproglige og kulturelle mangfoldighed.

[Språkförsvaret](#) begyndte som et privat netsted i 2002, men blev i 2005 ændret til et netværk, efter at flere interesserede havde sluttet sig til. I 2011 omdannedes det til en egentlig forening, som efter eget udsagn står på tre ben: 1. forsvaret for det svenske sprog (især over for det, man opfatter som en trussel fra engelsk); 2. flersproglighed (i modsætning til "parallelsproglighed"); 3. det nordiske sprogfællesskab.

Den her anmeldte bog samler en række bidrag skrevet af foreningens medlemmer i årene 2004–2010 og afspejler Språkförsvarets meningsdannende virksomhed i perioden. Bidragene har tidligere været publiceret i aviser, blade og tidsskrifter eller på blogge. I nogle tilfælde er der tale om høringsvar afgivet i forbindelse med den nye svenske sproglovs vedtagelse eller om skrivelser til ministerier.

Foreningens vigtigste mål og meninger afspejles i bogens opbygning, hvor temaerne Engelskans ställning i Sverige, Svenska som huvudspråk i Sverige og Svenskan kontra engelskan på högskolan fylder mest. Desuden tages mere symbolske sager op såsom navngivning (f.eks. af offentlige foretagender og bygninger), regeringens engelsksprogede e-post-adresser samt engelske betegnelser og reklamer.

Per-Åke Lindblom & Arne Rubensson (red.): Svenskan – ett språk att äga, älska och ärvä. En antologi från Språkförsvaret. Stockholm: Språkförsvaret 2011. 152 sider.

Kampen for en svensk sproglov

Språkförsvaret var tidlig fremme i skoene og formåede at sætte aftryk på debatten. I bogen kan man følge foreningens sprogpolitiske kamp, som blev delvis virkeliggjort med den svenske sproglov, [Språk för alla](#), vedtaget 20. maj 2009 og trådt i kraft 1. juli samme år (til sammenligning løb [bestræbelserne på at få en dansk sproglov](#) ud i sandet i 2009). Loven fastslår, at svensk er Sveriges hovedsprog og samfundets fælles sprog, og at det offentlige har et særligt ansvar for, at svensk anvendes og udvikles.

Språkförsvaret forholder sig alligevel kritisk til flere aspekter ved loven (f.eks. de manglende sanktionsmuligheder, og at loven begrænser sig til den offentlige sektor), ligesom man har været aktiv med at afprøve rækkevidden gennem anmeldelser til [Riksdagens ombudsmænd](#). I bogen optrykkes også Språkförsvarets eget, mere vidtgående [udkast til en sproglov](#); foreningen ønsker bl.a. at sikre:

- at svensk forbliver universiteternes hovedsprog,
- elevernes ret til undervisning og eksamination på svensk,
- at kurser kun udbydes på engelsk i det omfang, de først er blevet udbudt på svensk,
- at universiteter og videregående uddannelser fastholdes på deres ansvar for at bevare og udvikle svensk som videnskabsprog og formidle relevant viden med en fuldt udviklet terminologi,
- at dansk og norsk ligestilles med svensk som undervisnings-, eksaminations- og afhandlingsprog,
- at massemedier såsom Sveriges Television (SVT) og Sveriges Radio værner om sproget – det kan ske ved at sikre, at mindst en tredjedel af materialet inden for spillefilm- og musikudbudet er på nationalsproget, at højst en tredjedel er på ét bestemt fremmedsprog, og ved at programmerne udstyres med forståelige svenske titler,
- at pladser og steder skal bære svenske navne.

Luffartsverket skiftede i 2010 navn til Swedavia

betvivles. Ifølge [Doktorandspejgeln fra 2003](#) var andelen af afhandlinger på engelsk dette år på 78 pct.; i 2008 var den steget til 87 pct., og til sammenligning var blot en procent på øvrige sprog end engelsk og svensk.

Sprog og identitet

Det, man frygter, er et "smygende språkbyte", hvor engelsk overtager domæne efter domæne, f.eks. inden for videregående uddannelser og forskning, i erhvervslivet (virksomheder indfører engelsk concernsprog, produkter markedsføres på engelsk, brugsanvisninger laves uden oversættelse til svensk osv.) og i EU, hvor Sverige sammen med [Danmark](#) og Estland er dårligt til at begære tolkning.

At der har fundet et kraftigt domænetab sted, kan ikke

Stockholm. "The Capital of Scandinavia"

Seneste sprognyheder

30/10	Hvem taler: Kan du høre forskel på menneske og maskine? www.dr.dk
6/3	Dansklærer: Tosprogede børn bliver sprogligt forsømt www.bt.dk
28/2	Flere og flere ordblindede lærer på universitetet - Magisterbladet magisterbladet.dk
22/2	Keeper eller målmand – hvilket ord er bedst? Dansk Sprognævn dsn.dk
17/12	Snebajer og nytårsskrald: Juleord kan slås op i netordbog - Jubii www.jubii.dk

1/11	Linguists digitise 1970s children's storybooks to help preserve Indigenous languages - ABC News (Australian Broadcasting Corporation) www.abc.net.au
31/10	Evolutionary biology can help us understand how language works theconversation.com
30/10	You're Right, Drinking DOES Improve Your French - VICE www.vice.com
27/10	Saving Salish: Regional tribes aim to increase fluency for future generations www.spokesman.com
26/10	Award-winning app boosts language skills to improve Indigenous health - Life Matters - ABC Radio National (Australian Broadcasting Corporation) www.abc.net.au

FLERE NYHEDER >>>

Verdens sprog på Sproguseet.dk [på et større kort](#)

Mere i kategorien 'Sprogpolitik'

1
1
1
1

Nye kommentarer

Maj-Britt Kent Hansen til 1

Ruben Schachtenhaufen til Er det forkert at splitte sammensatte ord?

Niels Larsen-Ledet til Er det forkert at splitte sammensatte ord?

william fich til Jødiske efternavne

Jens Michael Kofod-Hansen til Nytårfortsæt

Jens Michael Kofod-Hansen til Nytårfortsæt

Herluf Hansen til Ded borriijnholmska måled

Arturo til Hebraisk: Et genoplivet sprog eller et nyt sprog?

Hvor sprog i mange lande er et sprængfarligt emne, er det sjældent noget, der bringer sindede i kog i Sverige. Som Olle Käll påpeger, står sproget dog for en stor del af identiteten og "i politiska sammanhang för självständighet, att kunna fatta gemensamma beslut med hjälp av det redskap som språket utgör". Desuden forudsætter ytringsfriheden og demokratiet et sprogligt fællesskab.

Desværre er engelsk ikke alene ved at blive dominerende inden for forskning og uddannelse, men er ved at brede sig helt ned til grundskoleniveau – til skade for indlæring og formidling. Hvordan skal en kommende lærer i naturvidenskab kunne undervise på svensk, hvis vedkommende aldrig har lært det svenske fagsprog? Også tænkningen vil lide skade, mener man i Språkförsvaret. Folk bliver kort sagt dummere på et fremmedsprog.

Det kan dog også blive for meget af det gode: Lidt for højt svinger man sig op i hyldest til det svenske sprog, når det for eksempel hedder i foreningens programklæring, at svensk nedstammer fra urnordisk og er blevet talt i mindst 2000 år i Sverige (det giver næppe mening at operere med et selvstændigt svensk sprog før i den tidlige middelalder). Et andet eksempel: I bogens første indlæg siges, at svensk indeholder

något kyligt, vasst, direkt och förträffligt smidigt [...]. Svenskan är ett språk som är utmärkt lämpat för teknik och vetenskap. En anledning till detta är ordförrådet och historiken. Många av de allra största grundstenarna till nutidens vetenskap och teknik består av tankestrukturer som ursprungligen utvecklades på svenska.

Så er det jo godt, at det er en englænder, der skriver det.

Sproglig mangfoldighed eller angelsaksisk snæversyn?

Vidner visse indlæg om en lettere nationalromantisk indstilling til det svenske sprog, så tages der til gengæld et markant opgør med den internationaliseringsromantik, den udbredte 'övertro på engelskans betydelse', som angiveligt præger mange politikere, erhvervslivet, undervisningssektoren osv. Som Olle Käll skriver i et indlæg, der omhandler tilbagegangen i kundskaber i andre sprog end svensk og engelsk blandt svenske unge:

Internationalisering är inte enbart en fråga om den anglo-amerikanske världen. Vi riskerar att bli "enögd", att vi bara ser omvärlden med en viss kulturs glasögon. Hur konkurrenskraftiga blir vi i Europa med enbart engelska?

Engelsk bør ifølge Språkförsvaret behandles som *andre* sprog og ikke som *andetsprog*. Den ensidige fokus er ikke alene fordømmende og fører til kulturelt og mentalt snæversyn, men kan også gå ud over bruttonationalproduktet. [En rapport](#) anslår således, at EU-landene årligt mister mere end 900 milliarder svenske kroner på grund af utilstrækkelige sprogkundskaber. Alligevel har nationalekonomen Marian Radetzi gjort sig bemærket med sit forslag om at [udskifte svenskernes modersmål med engelsk](#). Som det rammende hedder i en kommentar af Frank-Michael Kirsch: "Det är så världsfrämmande att man kunde tro att han bor i Absurdistan, där man dock säkert skulle värna om absurdistanskan".

En anden forfatter, Per-Åke Lindblom, gør op med forestillingen om engelsk som et kulturneutralt kommunikationsmiddel, for store sprog giver "alltid de stater, där dessa är huvudspråk, extraprofiter och extra ideologiskt och kulturellt inflytande". Ifølge British Council har engelsk været Storbritanniens næststørste indtægtskilde efter Nordsø-olien.

Fra bogens præsentation

flere fordele ved at få dem samlet i en antologi: Bl.a. er det lettere at få et overblik over et udvalg af de mange bidrag, der har set dagens lys gennem årene, og der sendes et signal om, at nogen har fundet det umagen (og pengene!) værd

Turning Torso. Da Malmø skulle have et nyt vartegn efter nedrivningen af den 140 m høje Kockumskranen i 2002, valgte man et engelsk navn. "Roterande överkropp" var sikkert blevet forstået af flere, men klingede ikke. Stadig flere pladser, bygninger og foretagender i Sverige udstyres med engelske navne, som var det den selvfølgeligste ting i verden. (Foto: Väsk)

God at få forstand af

Bogen er god at få forstand af for den, der interesserer sig for svensk og nordisk sprogpolitik. Efter nogle af indlæggene kunne man dog ønske sig en kort redaktionel opfølgning: Hvordan gik det med anmeldelserne til Riksdagens ombudsmænd for at afprøve den nye sprogløvs rækkevidde, og hvorledes forløb den varslede kampagne mod engelsksprogede reklamer i 2010? Enkelte bidrag mangler endvidere oplysning om dato og publiceringssted.

Selvom samtlige indlæg tidligere har været tilgængelige på Språkförsvarets hjemmeside, er der

Yunus til Two Turkish Loanwords in Swedish

Sonstige til Den Danske Ordbog på nettet

Artikler om

aktuelle sprog Alfabeter Anmeldelser arabisk

Biblen bogstaver børn Danmark Dansk Dialekter

engelsk esperanto Formidling fransk identitet

konsonanter Medier modersmål Musik Navne norsk Ord

ordbøger ordforråd oversættelse Plansprog religion

romanske sprog russisk Sjov skriftsprog sprogdød Sproggeografi

sprogkort Sprogpolitik sprogteknologi

svensk truede sprog tv tyrkisk tysk Udtale

Underholdning video vokaler

Arkiv	Resources
februar 2018	Ethnologue: Languages of the World
januar 2015	Forvo – All the Words in the World. Pronounced.
december 2014	LL-Map: Language and Location
november 2014	Minority Rights Group
maj 2014	Omniglot. Writing Systems and Languages of the World
marts 2014	UNESCO Atlas of the World's Languages in Danger
februar 2014	World Atlas of Linguistic Structures (WALS)
oktober 2013	
august 2013	
marts 2013	
januar 2013	
december 2012	
november 2012	
oktober 2012	Bogstavlyd
september 2012	Dansk sprognævn
juli 2012	Den danske ordbog
juni 2012	Dialekt.dk
maj 2012	dk.kultur.sprog
april 2012	Korpus.dk
marts 2012	Nye ord i dansk på nettet (NOID)
februar 2012	Ordbog over det danske sprog
januar 2012	Ordnet. Dansk sprog i ordbøger og korpus
december 2011	Sproget.dk
november 2011	Svenska Akademien
oktober 2011	Ø (Schwa.dk)
september 2011	
august 2011	
juli 2011	
juni 2011	
maj 2011	
april 2011	
marts 2011	
februar 2011	
januar 2011	
december 2010	
november 2010	
oktober 2010	
september 2010	
juni 2010	
maj 2010	
april 2010	
marts 2010	
februar 2010	
januar 2010	
december 2009	
november 2009	

at trykke bidragene i traditionel bogform.

Arild Hald Kierkegaard
cand.mag. i historie

(Tak til Loránd-Levente Pálfi for hans gennemlæsning og konstruktive kritik af en tidligere version af nærværende bidrag.)

oktober 2009
 september 2009
 august 2009
 juli 2009
 juni 2009
 maj 2009
 april 2009
 marts 2009

Læs også:

1. [Svensk-Dansk Ordbog](#) I oktober 2010 udkom Svensk-Dansk Ordbog på Politikens Forlag. Det er en stor, helt nyudviklet ordbog der er tænkt som afløser for Valfrid Palmgren Munch-Petersen og Ellen Hartmanns store svensk-danske...
2. [Svenske dialekter](#) Dialektkort fra den svenske wikipedia TVserien Svenska dialektmysterier med lingvisten Fredrik Lindström som vært blev vældig rost og vandt prisen som Bedste Svenske Infotainment 2006. Sideløbende med at de otte...
3. [Er dansk sværere at tilegne sig end svensk?](#) Det høres ofte at dansk er svært for udlændinge. En tværsproglig undersøgelse baseret på 18 sprog peger på en svar begyndelse også for danske babyer. Undersøgelsen er baseret på de...
4. [Dansk-svensk](#) Svensk-Dansk Ordbog af Kjeld Kristensen. JP/Politikens Forlag 2010. 48.500 opslagsord. Kjeld Kristensen har bedt mig causere om dansk versus svensk. Så hvorfor ikke begynde med begyndelsen, mit allerførste møde med...

Tagget med: [anglicisering](#), [anmeldelse](#), [engelsk](#), [Språkforsvaret](#), [sprogrøgt](#), [svensk](#)

2 kommentarer

David

13. januar 2012 • 23:10

Lingvistbloggen vid Stockholms universitet har skrivit en något mer kritisk recension här: <http://lingvistbloggen.ling.su.se/?p=1411>. Jag har förutom punkterna som tas upp där egentligen bara att tillägga frågan om vad som menas med att namn på platser och orter ska vara på svenska. Ett mycket stort antal ortnamn i norra Sverige är inte på svenska, utan på finska eller samiska. De samiska ortnamnen skrivs också numera officiellt med den ortografi som gäller för respektive samiskt språk (nordsamiska, sydsamiska osv.), och som därmed innehåller tecken som inte finns i den svenska versionen av det latinska alfabetet. Men det skulle inte förvåna mig (eller, jo, det skulle det naturligtvis egentligen) om Språkforsvaret ville att vi skulle döpa om Kiruna och Haparanda till Fjällripan och Aspstranden, med tanke på hur nitiska man annars är att värna svenska språkets ställning i kamp mot språkbrukare och allmänhet.

Svar

Per-Åke Lindblom

17. januar 2012 • 22:53

Jag skulle vilja rekommendera David att ta reda på vilka ståndpunkter Språkforsvaret verkligen företräder innan han riktar kritik. Det är meningslöst att angripa fantasiskapelser.

Så här står det i vårt utkast till språklag – se <http://www.sprakforsvaret.se/sf/index.php?id=325>.

“13 § Namngivning

1. Namn på platser och orter skall enbart ges på svenska utom i områden, där meänkieli eller samiska av hävd har talats, varvid parallella namn kan användas.”

Dessutom hör det till saken att en del finska ort- och naturnamn har överlevt i de forna finnmarkerna, vilket betyder att de är vedertagna och etablerade.

Svar

Skriv en kommentar

Navn (kræves)

E-mail (kræves)

Hjemmeside

Send mig en e-mail når der kommer flere kommentarer.